

Dodatek tygodniowy

przy Gazecie Lwowskiej.

N^{ro}. 43.

Dnia 25. Października 1856.

Stypendya

czyli:

Zapomogi udzielane uczniom w roku 1855.

(Dalszy ciąg. Obacz N. 28, 29, 30, 31, 35, 36, 37, 38, 39, 40, i 41. Dod. tygod.)

Oprócz szkół i szkółek zakładanych w myśli rozkrzewienia nauk i światła w narodzie, zaszczycają kraj nasz inne jeszcze fundacye, poświęcone na wsparcie uboższej młodzieży, która się oddawać pragnie naukom pewnego zawodu, pewnego powołania, bądź w tych lub innych szkołach.

Fundacye szkół i szkółek czyli fundacye pierwszego rzędu, zowią się wyposażaniem albo posagiem szkoły, i składają część funduszu szkolnego, z którego się utrzymują pod okiem rządów krajowych instytutów naukowe publiczne w całej prowincyi; — zaś fundacye drugiego rzędu stanowią zapomogę biedniejszym a pilnym, pracowitym i uzdatnionym uczniom; z dochodów wydzielają się dla nich w myśl fundatora roczne wsparcia i zasiłki, zwane: **stypendyami**, z obowiązkiem wywdzięczać się pamięci fundatora gorliwością w pracy i pilnością w ciągu nauk, a po naukach, jak się samo przez się rozumie, nie zapominać szczodroty obywatelskiej, która im ułatwiła sposobu do życia i w społeczeństwie uczciwe stanowisko przygotowała.

Takich fundacyi stypendyalnych liczy Galicya nie mało, i pewnie więcej, jak żaden inny kraj koronny w całej monarchyi, i lubo niektóre z tych fundacyi sięgają dawnych czasów, jednak występować zaczęły dopiero ostatnimi laty w całej zupełności, gdy za staraniem terazniejszych rządów Namiestnictwa, zaległe lub zapomniane fundusze wydobywać rozkazano, sprawdzono, i młodzież do udziału powołano. Niektóre z nich są jeszcze w trakcie przeprowadzenia, i zostają nietknięte, lub że są za szczupłe w dochodach, by się bez narażenia myśli fundatora spożywać dały, lub że

się nieuchyliły jeszcze pewne wywody prawne stojące na przeszkodzie woli fundatora.

Ale już te z których dobrodziejstwa młodzież wsparcie pobiera, wydają rocznie 32,895 złr. 54³/₄ kr. na zapomogę 240 uczniów, w kwotach po 250, 200, 150, 100 i t. d. reńskich, jak jaki jest wymiar wsparcia statutem fundacyi opisany, albo jak dozwala wpływający dochód z dóbr i z oprocentowanych kapitałów. Administracya zaś w ten sposób została urządzona, ażeby procenta niedochodzące kwoty stypendyalnej, wlewano tymczasowie do kapitału pokład nie urośnie dochód do 150 złr., kwoty jaką ma mieć zwykłe stypendium.

Tym sposobem wzrastają i pomnażają się stypendya corok, i już w bieżącym 1856 roku przybyły i udzielone zostały z fundacyi Głowińskiego dwa nowe stypendya po 150 złr., a które w poniższym wykazie jeszcze nie są objęte, gdyż wykaz odnosi się do statystyki z lata upłynionego. Powyższa zatem liczba 240 stypendystów nie jest ostatecznie ograniczona, owszem przy tak oględnym zarządzie jakim jest dzisiejszy, wzrastać będzie, a przy boskiej pomocy i życzliwej opiece Władzy krajowej pomnażać się musi, że jeszcze nie jeden troskliwy ojciec i matka stroskana znajdą opatrzenie dla syna, którego w pracy i bogobojności chowają, i do szkół publicznych aplikują.

Statuta każdej fundacyi z osobna podawaliśmy w naszym piśmie kolejnie w latach poprzedzających (Ob. Dod. tyg. z lat 1851, 1852, 1854), tu podajemy:

Wykaz rocznej zapomogi uczniom udzielanej według postanowienia szczególnych fundacyi.

Fundacye	Na stypendya w ilości	Roczna kwota zapomogi		Osobliwe postanowienia fundacyi		
		Szczegółowo	ogółem		dla jakiej młodzieży	na jaki przeciąg czasu
			złr.	kr.		
1 Głowińskiego . .	102	} 29 po 200 złr. } 73 " 150 "	16750	—	Dla młodzieży szkół wszelkich, stanu ze szlachty i nieszlachty.	Do końca zawodu szkół.
2 Zawadzkiego . .	10	} 2 " 200 " } 8 " 150 "	1600	—	Dla młodzieży szkół wszelkich, stanu ze szlachty.	Do końca zawodu szkół.
3 Russyan - Matczyńskiego . .	4	} 1 na 200 " } 3 po 150 "	650	—	Dla młodzieży szkół wszelkich, stanu ze szlachty.	Do końca zawodu szkół.
4 Potockiego . . .	6	} 2 " 200 " } 4 " 150 "	1000	—	Dla młodzieży szkół wszelkich, stanu ze szlachty.	Do końca zawodu szkół.
5 Extra-Kordonalna	19	} 3 " 200 " } 16 " 150 "	3000	—	Dla młodzieży szkół wszelkich, stanu nie ze szlachty.	Do końca zawodu szkół.
6 Żebrowskiego . .	5	" 200 "	1000	—	Dla słuchaczy prawa, stanu ze szlachty.	Na czas nauk prawa i praktyki, aż do otrzymania stałej posady z pensją.
7 Eichhorna	1	na 120 "	120	—	Dla kandydata medycyny.	
8 Hauera	1	" 61 "	61	—	Dla słuchacza prawa lub medycyny.	Do końca zawodu tych nauk.
9 Janowskiego . . .	2	po 57 złr. 30 kr.	115	—	Dla uczniów gimnazyum tarnowskiego.	Do końca nauk gimnazjalnych.
10 Rzeszowska . . .	1	na 100 złr.	100	—	Dla młodzieży szkół wszelkich, stanu ze szlachty.	Do końca zawodu szkół.
11 Krausnekera . . .	2	po 250 "	500	—	Dla słuchaczy medycyny.	Do końca zawodu szkoły.
12 Jarosławska . . .	4	} 1 na 100 złr. } 1 " 80 " } 2 po 60 "	300	—	Dla młodzieży szkół wszelkich, stanu z nieszlachty.	Do końca zawodu szkół.
13 Kowalskiego . .	1	na 5 "	5	—	Jałmużną dla biednych uczniów z Przybrodzia i Frydrychówki.	
14 Nielepiecka . . .	1	" 40 "	40	—		
15 Sieleckiego . . .	1	" 200 "	200	—	Dla młodzieży szkół wszelkich, stanu ze szlachty.	Do końca zawodu szkół.

Fundacje	Na stypendya w ilości	Roczna kwota zapomogi			Osobliwe postanowienia fundacyi		
		szczegółowo	ogółem		dla jakiej młodzieży	na jaki przeciąg czasu	
			złr.	kr.			
16	Fussoryusza . . .	3	Oznaczenie stanowcze funduszów w trakcie na 100 złr.	100	—	Dla młodzieży szkół wszelkich, stanu ze szlachty.	Do końca zawodu szkół.
17	Klarowskiego . . .	2		5	—	Dla jednego z uczniów bocheńskiego gimnazjum.	
18	Brzeskiego . . .	1		50	—	Dla jednego z uczniów w szkołach krakowskich.	
19	Stanettego . . .	1	po 50	250	—	Na organistów i kandydatów do stanu nauczycieli wiejskich.	Przez kurs nauk dwuletni.
20	ks. Stawka . . .	1	na 50	50	—	Dla ucznia w szkołach realnych i technice.	Do końca szkół realnych i techniki.
21	ks. Bema	5	„ 80	80	—	Dla ucznia w szkołach realnych i na technice.	Do ukończenia nauk realnych i technicznych.
22	Wadowska . . .	1	{ 2 po 80 złr.	260	—	Dla uczniów w szkołach realnych i na technice.	Do ukończenia nauk realnych i technicznych.
23	Przemyska . . .	1	{ 2 „ 50 „	400	—	Dla uczniów w szkołach realnych i na technice.	Do ukończenia nauk realnych i technicznych.
24	Czerniowiecka .	5	po 80 złr.	400	—	Dla uczniów w szkołach realnych i na technice.	Do ukończenia nauk realnych i technicznych.
25	Drohobycka . . .	1	na 60 złr. 28 ² / ₄ k.	60	28 ² / ₄	Dla jednego z uczniów rodem z sandeckiego.	Do końca zawodu szkół.
26	Sandecka	4	po 190 złr.	760	—	Dla młodzieży szkół wszelkich, stanu ze szlachty.	Do końca zawodu szkół.
27	Łosiów	2	„ 16 „ 48 kr.	33	36	Dla uczniów w gminach: Nahaczów, Semerówka i Budomirz.	Rozdają się co rok nagrodą.
28	Nahaczowska . .	2	{ 1 na 104 złr. 10 k.	145	50	Pierwsze dla chłopców, drugie dla dziewcząt.	Przez cały ciąg nauk.
29	Kulczyckiego . .	2	{ 1 „ 41 „ 40 -	50	—	Dla ucznia gimnazjum: tarnowskiego, przemyskiego lub rzeszowskiego.	Do końca nauk gimnazjalnych.
30	Mikiewicza . . .	1	na 50 złr.	50	—	Dla jednego z uczniów w małym seminarjum.	Na przeciąg nauk gimnazjalnych.
31	Kislickiego . . .	1	„ 110 „	110	—	Dla młodzieży szkół wszelkich, stanu ze szlachty.	Do końca zawodu szkół.
32	Niezabitowskiego	3	{ 2 po 150 „	1700	—	Dla młodzieży szkół wszelkich, stanu ze szlachty.	Do końca zawodu szkół.
33	Zalchockiego . .	16	{ 2 „ 150 „	100	—	Dla kandydata medycyny, na zdanie rygorozów.	Udziela się co cztery lat.
34	Rappaporta . . .	1	na 100 złr.	100	—	Dla Galicyanów na medycynie w Wiedniu lub Pradze.	Do ukończenia nauk medycyny.
35	{ Posag z funduszu szkolnego	5	po 160 złr.	800	—	Dla Rusinów na naukach filozoficznych lub prawnych.	Do końca zawodu tych nauk.
36		20	„ 100 „	2000	—		
	Ogółem . . .	240	Ogółem . . .	32,895	54 ³ / ₄		

S z e z e g ó ł y:

- Roczna kwota z fundacyi Głowińskiego 16,750 złr. przeznaczona na stypendya dla młodzieży z familii Głowińskiego, rozdzielona jest w ten sposób: po 200 złr. przypadło: a) na 19 uczniów stanu ze szlachty; b) na 1 ucznia z mieszczan lwowskich; c) na 9 uczniów stanu nie-szlachty; po 150 złr. przypadło: a) na 45 ze stanu szlachty; b) na 2 synów mieszczan lwowskich; c) na 26 ze stanu nie-szlachty. (Ob. Nr. 36, 37 Dodat. tyg. z r. 1851).
- Stipendyum Eichhorna jest w trakcie powstania. Fundator pan Eichhorn złożył w r. 1817 w obligacyach 2,000, z poleceniem otworzyć stypendyum na jednego z kandydatów medycyny wtedy gdy kapitał złożony przynosić zacznie czystego dochodu 120 złr. rocznie. (Ob. Nr. 28 Dot. tyg. z r. 1852).
- Fundacya Kowalskiego obowiązuje plebana w Frydrychówce w obwodzie wadowskim rozdawać kwotę wyż wspomnioną między biednych uczniów ze wsi Przybrodza i Frydrychowic, i o tem do urzędu obwodowego sprawę zdawać. (Ob. N. 29. Dod. tyg. z roku 1852).
- Dochody fundacyi Fussoryusza i Klarowskiego jeszcze zbyt są szczupłe, by mogły być zasiłkiem. (Obacz N. 30 Dod. tyg. z roku 1852).
- Stypendya fundacyi Niezabitowskiego są jeszcze w dalszym trakcie.
- Stypendya fundacyi Zalchowskiego podnosić się będą w miarę nadrastających dochodów z procentu. Stypendystów ma być wszystkich 26; z nich 2 pobierać będzie rocznie po 250 złr., a 24 po 200 złr. (Ob. N. 5 Dod. tyg. z r. 1854).
- W ciągu roku bieżącego powstało nowe stypendyum, fundował je p. Majer Kallir prezydent Izby handlowej w Brodach, dla młodych Izraelitów, którzy się poświęcać pragną rolnictwu lub rzemiosłu mniej rozpowszechnionemu między Izraelitami. Fundator

złożył 5,000 złr. w obligacyach długu państwa, z których 5% dochodu, pobierać będą uczniowie przez pierwsze dwa lata terminowania po 20 złr., w trzecim roku po 15 złr., a w czwartym po 10 złr.; zaś po skończonym terminie otrzymają zapomogi 100 złr. na rozpoczęcie własnego gospodarstwa. (Ob. Nr. 64 Gaz. lwow. z r. 1856).

8. W wykaz powyższy nie wchodzi stypendya wydzielane z innych, fundacyi nie zależnych od władzy szkolnej. Wymieniamy je po-bieżnie.

a) Oprócz fundacyi krajowej ze skarbu państwa z prawem prezentowania od Stanów 19, z młodzieży galicyjskiej do akademii wiedeńskiej u Terezyanów, a 20 do wyższych instytutów wojskowych, a która wyznacza kandydatom zaopatrzenie w samym Zakładzie przez cały ciąg zawodu nauk pobieranych; są jeszcze:

b) Stypendya wydzielane za powodem Władzy duchownej z funduszu religijnego, dla młodzieży sposobiącej się w szkołach wyższych do stanu duchownego, w liczbie wyraźnie nie określonej. Kandydat otrzymuje wsparcie 80 złr. rocznie, z obowiązkiem sumienia poświęcić się po ukończeniu nauk przepisanych służbie bożej i kościołowi. Podstępne sprzyniewierzenia zmusiły naczelną Władzę ukrócić szczerobliwość łask; i odtąd otrzymują stypendyum 80 złr. rocznie tylko kandydaci z prawdziwym i szczerem powołaniem do stanu duchownego. Liczba ich w tym roku wynosi 15; przed laty dochodziła 120.

c) Stypendya na uczniów w Małym Seminarjum założonym za staraniem, a poniekąd i o własnych kosztach ś. p. Arcypasterza dyecezyi lwowskiej księdza Franciszka a Paolo Piszteka. Przy opatrności boskiej, błogosławiącej zawsze świątobliwym zamiarom, powstał Zakład, gdzie młodzież chowana skromnie, uczciwie i pobożnie, sposobi się w naukach szkolnych, jedni utrzymywani za bardzo małą opłatą, drudzy z łaski wyzna-

czoney fundacyą stypendyalną wspinałomyślnych dobrodziejów:

a) Arcyksięcia Ferdynanda d'Este na 2, b) księdza Arcybiskupa lwowskiego Franciszka a Paolo Piszteka na 2; c) jw. z Moszyńskich hr. Jelskiej na 2; d) pwl. Kapituły lwowskiej obr. łac. na 1; e) księdza Michała Dąbrowskiego, byłego proboszcza w Buczaczu na 1; i f) księdza Stefana Winnickiego, byłego proboszcza w Kozowie także na 1 ucznia.

d) Stypendya Zakładu naukowego im. Ossolińskich, wydzielane na czterech słuchaczy prawa z trzeciej części dochodu z dóbr Rakowca należących do instytutu przekazem hr. Worcellowej.

e) Stypendium z fundacyi Jędrzeja Jelity Neronowicza, zapisanej w 2,000 złr. na realności w Jasle, wydzielane na jednego z chłopców rodem z Osobnicy, w szkole normalnej jasielskiej, a zależne od Zakładu im. Ossolińskich.

f) Stypendyum Stanowe z funduszu sierocińskiego na czterech chłopców, po 60 złr. prócz lokacyi, każdemu co się poświęci naukom ogrodniczym w szkole wyższego ogrodnictwa, założonej przy ogrodzie botanicznym we Lwowie, pod protektoratem JE. hrabi Agenora Gołuchowskiego. (Ob. Nr. 12 Dod. tyg. z r. 1856).

Gorzelnie i browary w lwowskim okręgu administracyjnym.

Wydatek w maju 1856—1855.

(Obacz Numer 8, 10, 19, 33, 35 i 39 Dodatku tygodniowego.)

Nr.	Powiaty kameralne	W ó d k a						P i w o									
		Ilość gorz.	Ilość wiader zacieru	Ilość gorz.	Ilość wiader zacieru	Zestawienie w maju 1856				Ilość bro.	Wywarzone wiader piwa	Ilość bro.	Wywarzone wiader piwa	Zestawienie w maju 1855			
						Zajętych gorzeln		Wydanych wiader zacieru						Zajętych browarów		Wydanych wiader piwa	
		w maju 1856	w maju 1855	więc.	mniej	więcej	mniej	więc.	mniej	więcej	mniej						
1	Brody	16	28,081	22	44,333	—	6	—	16,252	18	2,767	18	3,658	—	—	—	891
2	Brzeżany	13	22,514 ²⁰	17	34,219	—	4	—	11,704 ²⁰	11	1,366	13	3,573 ²⁰	—	2	—	2,207 ²⁰
3	Czerniowce	32	70,084	65	164,821 ²⁰	—	33	—	94,737 ²⁰	19	4,636	18	8,699	1	—	—	4,063
4	Kołomyja	57	45,980	87	55,619	—	30	—	9,639	7	855	9	2,636	—	2	—	1,781
5	Lwów	1	544	—	—	1	—	544	—	7	1,107	6	2,449	1	—	—	1,342
6	Przemysł	3	6,231	4	4,775	—	1	1,456	—	16	2,548	16	4,952	—	—	—	2,404
7	Sambor	1	1,100	2	2,619	—	1	—	1,519	6	1,132	7	2,307	—	1	—	1,175
8	Sanok	—	—	2	1,676	—	2	—	1,676	9	747	9	728	—	—	19	—
9	Stanisławów	39	33,934 ²⁰	50	38,133	—	11	—	4,198 ²⁰	12	2,869	13	4,373 ²⁰	—	1	—	1,504
10	Stryj	9	22,765	16	55,684 ²⁰	—	7	—	32,919 ²⁰	10	1,564	11	3,344	—	1	—	1,780
11	Tarnopol	51	99,249 ²⁰	70	202,315 ²⁰	—	19	—	103,066	20	3,239	24	8,598	—	4	—	5,359
12	Żółkiew	1	930	5	7,221	—	4	—	6,291	13	1,362	12	1,825	1	—	—	523
Razem . . .		223	331,413 ²⁰	340	611,416 ²⁰	—	117	—	280,003	148	24,133	156	47,143 ²⁰	—	8	—	23,010 ²⁰
Do tego produkeya w mieście Lwowie:		8	4,543	9	4,288	—	1	255	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Suma ogólna:		156	28,676	165	51,431 ²⁰	—	9	—	22,755	—	—	—	—	—	—	—	—

Zestawienie produkeyi zacieru w maju z kwietniem r. 1856.

P o w i a t :	Brody	Brzeżany	Czerniowce	Kołomyja	Lwów	Przemysł	Sambor	Sanok	Stanisławów	Stryj	Tarnopol	Żółkiew	Miasto Lwów
W przecięciu zacierala każda gorzelnia wiader	2072	2403	2924	864	2416	1481	2090	1364	1435	2621	3327	790	—
W porównaniu z kwietniem	1761	1732	2190	807	544	2077	1100	—	870	2529	1944	930	—
Zacierano w maju	29947	49572	149221	17129	6704	14497	3080	4092	73698	40149	196824	6973	—
Pędziło w maju gorzeln	8	17	43	16	2	11	1	3	36	15	38	9	—
W całym okręgu administracyjnym było o 203 gorzeln mniej; na jedną gorzeln przypada w maju 1486, w kwietniu zaś po 2167 wiader. — Ogólna produkeya była mniejsza o 591.888 wiader zacieru niż w kwietniu.													

Zestawienie produkeyi piwa w maju z kwietniem r. 1856.

P o w i a t :	Brody	Brzeżany	Czerniowce	Kołomyja	Lwów	Przemysł	Sambor	Sanok	Stanisławów	Stryj	Tarnopol	Żółkiew	Miasto Lwów
W przecięciu produkował każdy browar wiader	147	147	209	184	139	124	228	65	187	215	162	105	588
W porównaniu z kwietniem, warzono w maju	154	124	244	122	158	159	180	83	239	156	162	100	568
Było w maju browarów	112	—	449	—	131	445	—	99	242	—	159	—	—
	—	248	—	435	—	—	235	—	—	589	—	66	165
	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
	—	—	1	—	—	1	—	1	2	—	—	—	—
W ogóle było w maju o 4 browarów mniej; na każdy browar przypada po 189, w kwietniu zaś po 180 wiader piwa. Ogólna produkeya była w maju mniejsza o 100 wiader piwa niż w kwietniu.													

Stary Sambor czyli Staremiasto. Rok 1553, 1683 i 1800.

Królowa Bona przywraca miastu prawo magdeburskie, ustanawia dwa jarmarki i jeden targ, i uwalnia przybywających od targowego przez lat sześć.

Bona Dei gr(ati)a Regina Poloniae suprema Dux | Lithuanie
Russiae Prussiae Masouiae etc. domina | Significamus tenore pr(ae-
se)ntium quorum interest vniuersis. Quia exposuerunt coram nobis

Bona z Bożej łaski Królowa Polski, Najwyższa Księżna
Litwy a Rusi, Prus, Mazowska i td. Pani. Oznajmiamy osno-
wą niniejszego, o czem wszystkim w powszechności wiedzieć na-

per modum querelle subditi n(ost)ri incole Oppidi **antique Sambor**. Q(uod) priuilegium Ciuile ante hac per illornm predecessores apud Ser(enissi)mos Reges Polonie obtentum, quo iure Maiideburgen(sis) erant donati, tempore olim Tartarice incursionis hostilis est abreptum et perditum, qua de causa ipsi a Capitaneis n(ost)ris Samborien(sibus) pro tempore ex(iste)ntibus in iudiciis ac rebus alys multu(m) | se grauatos et oppressos querebantur. Supplicaueruntq(ue) nobis quattenus eos in iure Maydeburgen(sis), quo antehac antiquitus secundum priuilegia Ser(enissi)morum Regum Polonie vtebantur, conseruare de superq(ue) l(ite)ras illis dare dignaremur. Nos itaq(ue) de premissis ex inquisitione per fidedignos homines, et testimonium eorum informatio(ne)m sufficien(tem) h(ab)entes, cupien(tes)q(ue) conditio(ne)m meliorem eiusdem Oppidi **Sambor** efficere, ac homines illud inhabitan(tes) ad pr(aese)ns, ac post | hac locan(dos) in bono ac iusto ordine conseruare, hoc ipsum oppidum **antiquam Sambor** de iurisdictione castrensi et Capitanei n(ost)ri Samborien(sis) pro tempore ex(iste)ntis ac aliorum officialium castren(sium) eximimus, illudq(ue) cum omnibus incolis | eiusdem locatis ac post hac locan(dis) in ius theutonicu(m) Maydeburgen(se) quo antehac vtebantur, iuxta illius totalem ac plenariam formam transferimus ac restituimus. Amouen(tes) ex eodem oppido omnia iura et consuetudines modosq(ue) om(ne)s | ipsum ius Maydeburgen(se) theutonicum perturban(tes) et impedi(en)tes. Juxta quodquidem ius Maydeburgen(se) concedimus damus ac restituimus, q(uan)t(u)m ex nobis est, plenam et omnimodam facultatem Aduocato, Proconsulibus et Consulibus | totiq(ue) offitio ciuili omnes et singulas causas ciuiles criminales et occasione capitis s(e)c(un)d(u)m obseruantiam ac gradus et exigen(tia)m iuris Maydeburgen(sis) tractan(di), iudican(di) ac dedicien(di), excessiuos secundum demerita eorum iure uictos punien(di) | et plecten(di), prout in alys Ciuitatibus et oppidis eodem iure Maydeburgen(sis) gauden(tibus) obseruatur. Volumusq(ue) vt preffati incole om(ne)s ad pr(aese)ns in oppido n(ost)ro **antiqua Sambor** locati ac deinceps locan(di) iure preffato Maydeburgen(sis) | gaudeant, regantur ac per iudicium off(iciu)m q(ue) ciuile iudicentur, in omnibusq(ue) punctis, condicionibus ac clausulis parere sint astricti.

leży: iż Nam poddani Nasi w miasteczku **Starym Samborze** zamieszkali żatobliwie przedłożyli, jako przywilej miejski, który przodkowie ich dawniej od Najjaśniejszych Królów polskich na prawo magdeburskie uzyskali byli, wydarty im został i zaginął niegdyś podczas nieprzyjacielskiego napadu Tatarów a Starostowie Nasi samborscy pod ten czas będący z tego powodu w sądach i innych rzeczach bardzo ich obarczają i uciskają. Upraszali Nas także, abyśmy ich przy prawie magdeburskiem, którego przedtem wedle przywilejów Najjaśniejszych Królów polskich używali, zachować i im na to pismo wydać raczyli. My więc zasięgnąwszy o tych zajściach dostatecznej wiadomości ze śledztwa przez ludzi wiary godnych i świadectwa ich, chcąc byt tego miasteczka **Sambora** polepszyć i ludzi w niem teraz mieszkających jako też potem osiedlić się mogących w dobrym i należyłym porządku zachować, wyswobodzamy go z pod sądownictwa grodzkiego i starosty Naszego samborskiego teraz lub na przyszłość będącego tudzież innych urzędników grodzkich, i przenosimy ze wszystkimi mieszkańcami w niem osiadłymi lub później osiąść mogącymi na prawo niemieckie magdeburskiem zwane, którego przedtem używało, a raczej przywracamy mu to prawo w całkowitej i zupełnej istocie, usuwając z niego wszystkie prawa, zwyczaje i prawidła wklające niemieckie prawo magdeburskie i onemu na zawadzie stawające. Wedle tego prawa magdeburskiego udzielamy przeto, dajemy i przywracamy, o ile to od Nas zależy, Wójtowi, Burmistrzowi i Radźcom tudzież całemu urzędowi miejskiemu zupełną i wszelaką moc, wszystkie w ogóle i szczególności sprawy zbrodnicze i gardłowe stosownie do przepisów, stopni i wymagań prawa magdeburskiego załatwiać, sądzić i rozstrzygać, winowajców prawnie przekonanych wedle ich przewinień karać i naganiuć, jako w innych miastach i miasteczkach prawem magdeburskiem obdarzonych jest we zwyczaj. Chcemy też, aby wspomnieni mieszkańcy w miasteczku Naszym **starym Samborze** osadzeni lub następnie osiedlić się mający, wszyscy przerzeczonem prawem magdeburskiem cieszyli się i rządzi- li, przed sądem i urzędem miejskim sądzili się tudzież we wszystkich szczegółach, warunkach i domówieniach poszlusznymi byli.

(D. n.)

Żupy solne w Galicyi i na Bukowinie.

Wywar i sprzedaż soli w lipcu i w sierpniu 1856 i 1855.

(Obacz Nr. 1, 5, 12, 13, 21, 22, 31 i 36 Dodat. tygod.)

Produkowano cetnarów:

W lipcu 1856.	W lipcu 1855.
W Galicyi . . . . . 64,793 ⁹⁰ / ₁₀₀	61,889 ⁸⁷ / ₁₀₀
Na Bukowinie . . . . . 2,935 ³⁶ / ₁₀₀	3,631 ⁶⁹ / ₁₀₀
Razem . . . . . 67,729 ²⁶ / ₁₀₀	65,521 ⁵⁷ / ₁₀₀
W lipcu 1856 w Galicyi . . . . . więcej	2,904 ³ / ₁₀₀
” ” ” na Bukowinie . . . . . mniej	696 ³³ / ₁₀₀ cet.

Przedano cetnarów:

W lipcu 1856.	W lipcu 1855.
W Galicyi . . . . . 61,249 ⁴⁶ / ₁₀₀	54,478 ⁶⁰ / ₁₀₀
Na Bukowinie . . . . . 3,060 ³⁰ / ₁₀₀	3,231 ⁵ / ₁₀₀
Razem . . . . . 57,709 ⁶⁵ / ₁₀₀	6,600 ¹¹ / ₁₀₀
W lipcu 1856 w Galicyi . . . . . więcej	6,770 ⁸⁶ / ₁₀₀
” ” ” na Bukowinie . . . . . mniej	170 ⁷⁸ / ₁₀₀ cet.

Produkowano cetnarów:

W sierpniu 1856.	W sierpniu 1855.
W Galicyi . . . . . 50,511 ⁸² / ₁₀₀	42,718 ⁶¹ / ₁₀₀
Na Bukowinie . . . . . 3,510 ⁹³ / ₁₀₀	2,986 ⁵⁹ / ₁₀₀
Razem . . . . . 54,022 ⁷⁵ / ₁₀₀	45,705 ²⁰ / ₁₀₀
W sierpniu r. 1856 w Galicyi więcej:	7,793 ²⁰ / ₁₀₀
” ” ” na Bukowinie więcej:	524 ³⁴ / ₁₀₀ Cet.

Przedano cetnarów:

W sierpniu 1856.	W sierpniu 1855.
W Galicyi . . . . . 48,347 ⁴⁰ / ₁₀₀	49,043 ⁵ / ₁₀₀
Na Bukowinie . . . . . 3,215 ⁴⁵ / ₁₀₀	3,052 ⁶⁰ / ₁₀₀
Razem . . . . . 51,562 ⁸⁵ / ₁₀₀	52,095 ⁶⁵ / ₁₀₀
W sierpniu 1856 w Galicyi . . . . . mniej	695 ⁶⁵ / ₁₀₀
” ” ” na Bukowinie . . . . . więcej	162 ⁸⁵ / ₁₀₀ Cet.

Sposób czyszczenia kadzi.

W tym celu wsypać należy do kadzi pewną ilość wapna niegaszonego, nalać je dostateczną ilością wody, i szczerlnie przystającą pokrywą przykryć. Wkrótce powstaje w kadzi wysoka temperatura i nadzwyczaj obficie para zaczyna się wywiązywać; należy wtedy kadź w kilku kierunkach poruszać, aby wewnątrz doskonale przez mieszaninę wapienną wymyta została. Po upływie kilka godzin przepłukuje się jeszcze kilka razy zimną wodą i skrapia bardzo małą ilością wina.

Wapno, jako materya alkaliczna, zobojętnia kwasy lub tworzy z niemi związki; również absorbuje gazy i garbnik, szczególnie w świeżem drzewie się znajdujący. Nadto zabiera ono z wewnętrznej powierzchni kadzi wszelkie nieczystości i z tego powodu mo-

że być zdadne do czyszczenia bądź to kadzi, bądź beczek lub innych naczyń drewnianych.

Środek na odmrożenie.

Po użyciu herbaty, jakiegobądź gatunku, pozostałe w czajniku liście, które się zwykle wyrzuca, stanowią jak najdoskonalsze i najpewniejsze lekarstwo na wszelkie odmrożenia. Okłada się niemi część ciała odmrożona letnio, i obwija płótnem; czynność tę, najdogodniej jest na noc wykonać, a powtórzyć trzy lub cztery razy, odmrożenie, nawet długo zaniedbane wyleczonem zostanie.

W większych uszkodzeniach, dobrze jest moczyć członki w rozpuszczonej wodą ciepłą herbacie, a potem tąż wodą wraz z liściem obłożyć. Wielu używało już tego środka z jak najlepszym skutkiem.